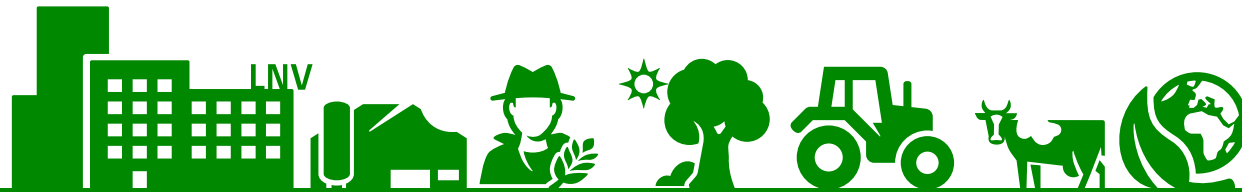

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Legalisatieprogramma PAS-meldingen

Februari 2022

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Leeswijzer	4
1.2 Wettelijke basis legalisatieprogramma	4
1.2.1. Relatie met het programma stikstofreductie en natuurverbetering	5
2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen	6
2.1 Bronmaatregelen	6
2.2 Stikstofregistratiesysteem	8
3. Aanpak PAS-meldingen	9
3.1 Verificatie	9
3.2 Toestemmingverlening voor PAS-meldingen	13
3.2.1. <i>Intern salderen</i>	13
3.2.2. <i>Gebruik van bronmaatregelen voor vergunningverlening</i>	14
3.3 Prioritering	15
3.4 ADC toets	16
4. Monitoring programma en participatie	17
4.1. Governance programma	17
4.3. Monitoring en rapportage	18
4.4 Participatie bij totstandkoming legalisatieprogramma	18
4.4.1 <i>Zienswijzprocedure</i>	20
Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel	21

1. Inleiding

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Tijdens het Programma Aanpak Stikstof 2015-2021 (PAS) dat vanaf 1 juli 2015 gold, konden initiatiefnemers van activiteiten met een beperkte stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden onder voorwaarden volstaan met een melding onder de Wet natuurbescherming (Wnb). Het programma was bedoeld om in de voor stikstof gevoelige Natura 2000-gebieden de natuurdoelstellingen te realiseren. Het was daarnaast ook bedoeld om toestemmingverlening voor activiteiten die stikstofdepositie op deze gebieden veroorzaakte door te kunnen zetten en om de lasten van de initiatiefnemers van die activiteiten te verlichten. Initiatiefnemers (van alle typen activiteiten) die niet meer dan 1 mol depositie per jaar veroorzaakten op stikstofgevoelige natuur hadden geen natuurvergunning voor stikstofdepositie op grond van de Wnb meer nodig.¹ Initiatiefnemers die meer depositie veroorzaakten konden een vergunning krijgen met ontwikkelingsruimte uit het PAS. Voor alle stikstofdepositieruimte die voor de vrijstelling en als ontwikkelingsruimte beschikbaar werd gesteld tijdens het PAS was een passende beoordeling was gemaakt waaruit bleek dat die depositie de natuur niet aantastte. Door de vrijstelling was een groot deel van de activiteiten niet vergunningplichtig en was het dus niet meer nodig om per individuele activiteit een beoordeling te maken. Van de vergunningplicht vrijgestelde agrarische activiteiten en activiteiten in de industrie en mobiliteit die meer dan 0,05 mol depositie per jaar veroorzaakten op stikstofgevoelige natuur waren meldingsplichtig.²

¹ Op het moment dat 95% of meer van de depositieruimte die was gereserveerd voor activiteiten onder de grenswaarde was benut, werd de grenswaarde automatisch verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar. Deze verlaging was niet van toepassing op projecten die betrekking hadden op een hoofdweg, een hoofdvaarweg of de scheepvaartfunctie, omdat hiervoor apart ontwikkelingsruimte was gereserveerd.

² Als de grenswaarde was omgeklapt hadden alle initiatiefnemers een

Met de uitspraak van 29 mei 2019³ oordeelde de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) dat het PAS niet als basis voor toestemming voor activiteiten mag worden gebruikt. De RvS oordeelde daarom dat het eerder gehanteerde systeem om de negatieve gevolgen van stikstofuitstoot aan te pakken, het PAS zoals dat was vastgesteld voor de periode 2015–2021, niet voldoende waarborgen bood voor natuurbehoud en -herstel in de Natura 2000-gebieden om toestemmingverlening op te kunnen baseren. Daarom werd ook de vrijstelling van de vergunningplicht voor activiteiten die niet meer dan 1,00 mol per ha/per jaar veroorzaakten door de RvS onverbindend verklaard. Als gevolg hiervan kunnen veel activiteiten die zonder natuurvergunning zijn gestart of uitgebreid tijdens de looptijd van het PAS alsnog vergunningplichtig zijn voor het aspect stikstof. Deze initiatiefnemers, waarvan een deel destijds ook een melding heeft moeten doen, hebben nu alsnog een natuurvergunning nodig.⁴

Dit heeft voor veel zorgen en onrust gezorgd bij initiatiefnemers. Ze hebben onder het PAS gedaan wat de overheid van ze verwachtte en zijn hun activiteiten geheel of gedeeltelijk illegaal. Een heel vervelende situatie die eraan kan bijdragen dat

vergunning nodig vanaf 0,05 mol/ha/jr, en was er dus ook geen meldingsplicht meer voor die activiteiten. De grenswaarde kon niet omklappen voor bovenstaande uitzonderingen: hoofdvaarweg of scheepvaartfunctie. Daarvoor gold dus altijd een grenswaarde van 1 mol/ha/jr, en een meldingsplicht tussen de 0,05 en 1 mol/ha/jr.

³ ABRvS 29 mei 2019, ECLI:NL:RVS:2019:1603.

⁴ Bij de legalisering gaat het om alle activiteiten die tijdens het PAS zijn begonnen of uitgebreid en destijds vielen onder de vrijstelling van de Natura 2000-vergunningplicht voor het aspect stikstof waarbij de totale stikstofdepositie die door het gewijzigde project wordt veroorzaakt op een voor stikstof gevoelige habitat in dat gebied niet groter is dan de op het moment van de melding geldende grenswaarde, bedoeld in artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming (Bnb) zoals dat luidde op 28 mei 2019

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

ondernemers niet kunnen verduurzamen, extensiveren, groeien of hun bedrijf kunnen overdragen. Initiatiefnemers zonder een adequate natuurvergunning krijgen mogelijk geen financiering van hun banken voor investeringen en voelen daarnaast de druk van dreigende handhavingsverzoeken.

Het Rijk en de provincies voelen zich samen verantwoordelijk voor het oplossen van deze situatie. De opdracht voor het legaliseren van deze activiteiten is ook opgenomen in de Wet natuurbescherming (Wnb). Voor het legaliseren moet een programma worden vastgesteld. Dat is het voorliggende legalisatieprogramma. Het legalisatieprogramma is nu gericht op de destijds gemelde activiteiten ('Pas-meldingen'). Het zal in de loop van 2022 worden gewijzigd om de aanpak voor het legaliseren van de meldingsvrije activiteiten toe te voegen. Met de vaststelling van het programma is de wettelijke termijn van drie jaar voor het uitvoeren van de in het programma opgenomen maatregelen voor de legalisatie gestart.

1.1 Leeswijzer

Dit document is opgedeeld in vier delen. Hoofdstuk 1 beschrijft het onderwerp en het juridisch kader. Hoofdstuk 2 beschrijft hoe de beschikbare ruimte voor vergunningverlening wordt georganiseerd en hoe de registratie voor deze bronmaatregelen in elkaar steekt. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de wijze van vergunningverlening van de PAS-meldingen, zoals deze tot nu toe is vastgesteld door Rijk en provincies. Hoofdstuk 4 beschrijft de governance, de financiële afspraken, het participatieproces en de wijze van monitoring en rapportage van het programma.

1.2 Wettelijke basis legalisatieprogramma

Zoals vermeld is de grondslag voor het legalisatieprogramma geregeld in de Wnb.

Artikel 1.13a Wnb bevat de wettelijke opdracht voor de minister voor Natuur en Stikstof⁵ en de provincies om samen zorg te dragen voor het legaliseren van projecten of activiteiten waarvoor ten tijde van het PAS 2015–2021 geen natuurvergunning nodig was vanwege hun geringe stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. In de Wnb is vastgelegd dat het legalisatieprogramma bedoeld is voor het legaliseren van zowel de PAS-meldingen als de meldingsvrije activiteiten. Het voorliggende legalisatieprogramma heeft betrekking op de PAS-meldingen en wordt in de loop van 2022 aangevuld voor de meldingsvrije activiteiten. Het geeft voor de PAS-meldingen aan op welke wijze er alsnog toestemming kan worden verleend voor vergunningplichtige activiteiten. Daarnaast kan voor sommige PAS-meldingen worden geconstateerd dat geen natuurtoestemming (voor het aspect stikstof) nodig is, omdat significante gevolgen op beschermde natuurwaarden in Natura 2000-gebieden als gevolg van de activiteiten zijn uitgesloten.

Ook is geregeld (in artikel 1.13b Wnb) dat de minister beoordeelt of de in het legalisatieprogramma opgenomen maatregelen tijdig worden uitgevoerd en de beoogde gevolgen hebben en dat het programma zal worden gewijzigd als blijkt dat dat niet het geval is, zodanig dat de beoogde gevolgen alsnog binnen een passende termijn zullen worden bereikt.

⁵ De tekst van de wet geeft deze opdracht aan de Minister van Landbouw, Voedselkwaliteit en Natuur ('Onze Minister'). Door de portefeuillevreiding van het kabinet-Rutte IV berusten de taken en bevoegdheden op het gebied van natuurbescherming inmiddels bij de Minister voor Natuur en Stikstof

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

De wettelijke basis voor het verlenen van vergunningen met behulp van stikstofruimte uit het stikstofregistratiesysteem (SSRS) voor de legalisatie van de PAS-meldingen is geregeld in de Regeling natuurbescherming. Op 13 januari 2022 is onder meer daartoe de wijziging van de Regeling natuurbescherming in werking getreden.⁶ Daarin is geregeld dat stikstofdepositieruimte voor de legalisatie van de PAS-meldingen via het SSRS uitgegeven kan worden. Ook is daarmee geregeld dat stikstofdepositieruimte uit de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (hierna Srv) aan het SSRS wordt toegevoegd. Daardoor is het mogelijk om deze ruimte ten behoeve van vergunningen voor PAS meldingen uit te geven. Als andere bronmaatregelen aan het SSRS worden toegevoegd, zal de ministeriële regeling hiervoor opnieuw worden aangepast.

⁶ Stcr. 2022, 713.

1.2.1. Relatie met het programma stikstofreductie en natuurverbetering

De Wnb bevat (in artikel 1.13) ook de eis dat er een programma stikstofreductie en natuurverbetering komt. In het programma stikstofreductie en natuurverbetering staan maatregelen voor het verminderen van de stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, voor het behalen van de omgevingswaarden en voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen voor de stikstofgevoelige habitats. Het ontwerp van dat programma zal binnen afzienbare termijn worden bekendgemaakt met het oog op inspraak. Het programma zal met het oog op de effectiviteit helder beschrijven wat nodig is voor doelbereik (zowel voor het bereiken van omgevingswaarden als het overkoepelende doel het bereiken van instandhoudingsdoelstellingen). Het zal ook inzichtelijk maken wanneer maatregelen als aanvullende maatregel mogen worden aangemerkt. Dit wordt mede bepaald door de mate waarin de uitvoering van de in dit programma opgenomen maatregelen en het beoogde effect van die maatregelen zeker is gesteld (juridisch zijn geborgd).

De effecten van sommige bronmaatregelen worden zowel ingezet voor het terugdringen van de omvang van de depositie (in het programma stikstofreductie en natuurverbetering) als voor het legaliseren van meldingen (in het legalisatieprogramma). Daarbij is geborgd dat dezelfde effecten niet dubbel worden ingezet.

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Om de activiteiten van PAS-meldingen te kunnen legaliseren is een aantal zaken nodig. Allereerst moet er stikstofdepositieruimte beschikbaar zijn. Dit wordt geborgd door het nemen van bronmaatregelen. Daarnaast moet geregeld zijn dat de depositieruimte uit de bronmaatregelen ook kan worden uitgegeven aan het legaliseren van de activiteiten van de PAS-meldingen. Hiervoor wordt het SSRS gebruikt. Omdat stikstofdepositieruimte schaars is, zijn er afspraken gemaakt over in welke volgorde de ruimte uit het SSRS mag worden uitgegeven. Tot slot moet helder zijn hoe beoordeeld wordt of en wanneer een PAS melding stikstofdepositieruimte krijgt. Dit laatste wordt in hoofdstuk 3 toegelicht.

2.1 Bronmaatregelen

Het Rijk is verantwoordelijk voor het nemen van de bronmaatregelen die de depositieruimte moet gaan leveren voor de PAS-meldingen. De verwachting is dat er voor het legaliseren van de PAS-meldingen gemiddeld 11 mol/ha/jr nodig is.

De Srv, de Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (Rpav) en de Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Lbv) zijn maatregelen die onder andere voor het legaliseren van de meldingen worden ingezet. Dit zijn beëindigingsregelingen en opkoopregelingen voor veehouders die willen stoppen.

De Srv was oorspronkelijk primair gericht op het verminderen van geuroverlast van varkenshouderijen in veedichte gebieden. Vanuit de regeling kunnen varkenshouders aanspraak maken op subsidie als zij overgaan tot onomkeerbare sluiting van een varkenshouderijlocatie en op die locatie tevens stoppen met het

houden van andere diersoorten die bij intensieve veehouderij gehouden kunnen worden. Vereiste is dat alle daarmee verband houdende vergunningen zijn ingetrokken. In november 2019 zijn extra middelen voor de Srv beschikbaar gesteld mede met het oog op reductie van stikstofbelasting. De Srv is de eerste regeling die ruimte kan leveren voor het legaliseren van de PAS-meldingen. De ruimte uit de Srv die is gekoppeld aan de extra middelen uit november 2019 wordt ingeboekt in het SSRS en is eerst bedoeld ten behoeve voor vergunningverlening van woningbouw(projecten) en 7 grote infrastructurele MIRT⁷ projecten. Als blijkt dat niet alle ruimte voor deze projecten nodig is, kan de resterende ruimte (restruimte) worden uitgegeven aan PAS-meldingen.

De Lbv zal ervoor zorgen dat er in een groot deel van Nederland stikstofruimte vrij komt. Deze regeling is bestemd voor alle veehouders (in de sectoren pluimveehouderij, rundveehouderij en varkenshouderij). Doordat de Lbv voor een stevige reductie van stikstofdepositie moet gaan zorgen, is de verwachting dat daarmee een groot gedeelte van de PAS-meldingen gelegaliseerd zal kunnen worden. De Lbv zal in twee tranches opengesteld worden en bij elke tranche kunnen ondernemers zich inschrijven als ze voldoen aan de criteria. Voor het legalisatieprogramma is tranche 1 relevant, tranche 2 levert niet tijdig depositieruimte op. De verwachting is dat de eerste tranche van de Lbv (met een budget van 500 miljoen euro - de helft van het totaal beschikbare budget) gemiddeld circa 10 mol/ha/jr gaat opleveren.

⁷ Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

De Rpav moet ervoor zorgen dat rondom Natura 2000-gebieden gericht boerenbedrijven kunnen worden aangekocht die voor piekbelasting⁸ zorgen op Natura 2000-gebieden. Dit kunnen bijvoorbeeld bedrijven zijn die direct naast een stikstofgevoelig natuurgebied liggen. Ook de Rpav kent twee tranches. Eerder is door het PBL ingeschat dat de twee tranches van de Rpav gemiddeld circa 9 mol/ha/jr zal gaan opleveren.⁹ Bij de tweede tranche van de Rpav wordt de provincies gevraagd heel gericht de piekbelasters uit te kopen die ervoor zorgen dat natuurbehoud, -herstel en -verbetering kan plaatsvinden en die daarna ook maximaal bijdragen aan het scheppen van ruimte voor woningbouw en MIRT-trajecten en het legaliseren van meldingen.

De verwachting is dat de eerste (rest)ruimte uit de Srv uiterlijk medio 2022 beschikbaar komt. De eerste ruimte uit de Rpav tranche 1 is naar verwachting in de tweede helft van 2022 beschikbaar en de ruimte uit de Lbv in 2024. Er wordt constant gekeken hoe we het beschikbaar komen van ruimte kunnen versnellen, hier wordt intensief samengewerkt met onder meer de provincies. De wet stelt dat de maatregelen voor het legaliseren van de meldingen binnen drie jaar na vaststelling van het legalisatieprogramma worden uitgevoerd.

Nadat de werkelijk vrijkomende depositieruimte is bepaald op basis van de definitief ingetrokken of gewijzigde vergunningen, kan de betreffende ruimte – al dan niet via toevoeging aan het SSRS - voor het legaliseren van meldingen worden ingezet. Dit wordt hieronder verder uitgewerkt.

Omschrijving	2021				2022				2023				2024				2025			
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Srv																				
Rpav tranche 1																				
Rpav tranche 2																				
Lbv tranche 1																				

Legenda

Ontwerp en voorbereiding	
Uitvoering	
Opbrengsten komen beschikbaar	

Figuur 1: schematische weergave tijdsverloop bronmaatregelen

⁸ Piekbelasters als bedoeld in de Rpav zijn veehouderijlocaties met de hoogste stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

⁹ Naast de opbrengst van 9 mol is er opbrengst van de Rpav-1 uit de ophoging van het budget met de resterende Srv-middelen. Deze opbrengst is primair bedoeld voor woningbouw en de 7 MIRT-projecten.

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

2.2 Stikstofregistratiesysteem

Op 24 maart 2020 is een wijziging van de Regeling natuurbescherming in werking getreden waarmee het stikstofregistratiesysteem (SSRS) is ingevoerd, ten behoeve van het starten van vergunningverlening voor woningbouw en 7 MIRT projecten. Met wijziging van de Regeling natuurbescherming van 13 januari 2022 wordt het ook mogelijk om via het SSRS te starten met het legaliseren van meldingen.

Als de veehouders op grond van eerder genoemde regelingen met hun activiteiten gestopt zijn en de natuurvergunning daarvoor is ingetrokken, kan de depositieruimte beschikbaar komen ten behoeve van het SSRS. Stikstofruimte kan vervolgens alleen worden uitgegeven als er stikstofruimte in het SSRS is geregistreerd. Van de stikstofruimte uit de bronmaatregelen die beschikbaar wordt gesteld voor de MIRT-projecten/woningbouw en meldingen die in het SSRS komt, wordt eerst tenminste 30% afgeroomd. De resterende 70% van de ruimte die een bronmaatregel oplevert, wordt opgenomen in het SSRS.

De werking van het SSRS komt erop neer dat de effecten van maatregelen in de vorm van een reductie van de stikstofdepositie worden geregistreerd voor elke locatie (per zeshoek – hexagoon – met een oppervlakte van een hectare) van stikstofgevoelige habitats (typen natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten)

in Natura 2000-gebieden. De depositieruimte wordt berekend met AERIUS Calculator. Hierdoor wordt enerzijds nauwkeurig inzichtelijk gemaakt hoeveel en waar depositieruimte ontstaat door de effecten van de genomen bronmaatregelen, en anderzijds hoeveel en waar deze ruimte beschikbaar kan worden gesteld voor bijvoorbeeld een specifieke voormalige PAS-melding. Het SSRS ondersteunt het bevoegd gezag bij het nemen van besluiten door het bieden van dit inzicht.

De toename op de betrokken locatie (hexagoon) van de stikstofdepositie ten behoeve van de PAS-melding wordt dus weggestreept tegen de in het registratiesysteem opgenomen vermindering van de stikstofdepositie op dezelfde locatie.

Aangezien de effecten locatie-specifiek zijn, kunnen de effecten ook alleen locatie-specifiek ingezet worden. Er wordt zo efficiënt als mogelijk gebruik gemaakt van de beschikbare stikstofruimte. Er wordt gekeken welke stikstofruimte er is en welke te legaliseren activiteiten daar het meest efficiënt in kunnen passen. Daardoor kan het ook zijn dat de legalisering van meldingen in regio's verschillend verloopt. Er kan alleen worden gelegaliseerd via het SSRS als er stikstofruimte beschikbaar is.

3. Aanpak PAS-meldingen

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Dit hoofdstuk licht het proces ten tijde van de PAS toe en gaat vervolgens in op de huidige aanpak van legalisatie. Tijdens het PAS gold voor de activiteiten in de sectoren landbouw, industrie, infrastructuur en het gebruik van gemotoriseerde voertuigen voor wedstrijden, die meer dan 0,05 mol depositie per jaar veroorzaakte op stikstofgevoelige natuur een meldingsplicht.¹⁰

Wanneer een activiteit tot een van deze sectoren behoorde, kon een initiatiefnemer met AERIUS Calculator berekenen of een voorgenomen project stikstofdepositie veroorzaakt die hoger was dan 0,05 mol, maar lager of gelijk aan grenswaarde van 1 mol.¹¹ Zo kon de initiatiefnemer op eenvoudige wijze aan zijn meldingsplicht voldoen door met behulp van AERIUS de melding te doen.

De gemelde gegevens werden opgeslagen in het AERIUS Register, de registratiemodule van AERIUS. In AERIUS Register was het totaal aantal PAS-meldingen geregistreerd: 3637 meldingen. Het totaal aantal staat niet gelijk aan het aantal PAS-meldingen dat nu gelegaliseerd dient te worden: sommige gemelde activiteiten zijn intussen afgerond of zijn bijvoorbeeld dubbel ingevoerd.

Om in aanmerking te komen voor legalisatie, moeten initiatiefnemers (wederom) hun gegevens aanleveren. Dit gebeurt via de

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Om de benodigde depositieruimte tijdig beschikbaar te hebben, is de uiterste datum voor initiatiefnemers om zich te melden bij het RVO 1 december 2022. Initiatiefnemers die zich na deze datum melden zullen in beginsel niet in aanmerking komen voor legalisatie op basis van dit programma.

3.1 Verificatie

Er wordt per provincie geverifieerd. Op basis van de bovenstaande uitvraag wordt als eerst door het bevoegd gezag nagegaan of de legalisatie nog nodig is. Legalisatie is bijvoorbeeld niet nodig als al een definitieve vergunning is verleend of de activiteit al beëindigd is. Ook kan uit de zogeheten 'voor-toets' blijken dat op grond van objectieve gegevens kan worden uitgesloten dat een plan of project afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied.

Nadat de gegevens door een PAS-melding zijn aangeleverd en bovenstaande check is gedaan, gaat het bevoegd gezag controleren of de meldingen voldoen aan de criteria om voor legalisatie in aanmerking te komen en hoeveel stikstofruimte er voor nodig is. Het bevoegd gezag reserveert alleen depositieruimte voor een gemeld PAS-project als is voldaan aan de volgende voorwaarden, die zijn vastgelegd in de Rnb¹²:

¹⁰ Zie Programma-Aanpak-stikstof-18-december-2017-2.pdf (bij12.nl), paragraaf 4.2. voor de uitgangspunten onder het PAS.

¹¹ Op het moment dat 95% of meer van de depositieruimte die was gereserveerd voor activiteiten onder de grenswaarde was benut, werd de grenswaarde automatisch verlaagd naar 0,05 mol/ha/jaar. Deze verlaging was niet van toepassing op projecten die betrekking hadden op een hoofdweg, een hoofdvaarweg of de scheepvaartfunctie, omdat hiervoor apart ontwikkelingsruimte was gereserveerd.

¹² Zie artikel 2.8b Rnb

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

- a) voor het project gold een meldingsplicht op grond van artikel 8 van de Regeling programmatische aanpak stikstof zoals dat luidde tot 1 januari 2017 of artikel 2.7 van de Regeling natuurbescherming zoals dat luidde op 28 mei 2019;
- b) voor het project is in de periode van 1 juli 2015 tot 29 mei 2019 een melding gedaan;
- c) het project is in de periode van 1 juli 2015 tot 29 mei 2019:
 - 1. volledig gerealiseerd, waaronder wordt verstaan dat installaties, gebouwen en infrastructuur waren opgericht;
 - 2. nog niet volledig gerealiseerd, maar de initiatiefnemer heeft in die periode al wel een begin gemaakt met de realisatie, zoals aanleg of oprichting van installaties, gebouwen en infrastructuur; of
 - 3. nog niet begonnen, maar in die periode zijn al wel onomkeerbare en significante investeringsverplichtingen voor het project aangegaan;
- d) voor de activiteit waarop de melding betrekking heeft, is geen toereikende en onherroepelijke Natura 2000-vergunning of omgevingsvergunning verleend;
- e) als de melding betrekking heeft op een wijziging van een project dat geheel of gedeeltelijk was gerealiseerd voor 1 februari 2009 maar na de datum waarop artikel 6, derde lid, van de Habitatrictlijn is gaan gelden voor het betrokken Natura 2000-gebied, dan is de totale stikstofdepositie die door het gewijzigde project wordt veroorzaakt op een voor stikstof gevoelige habitat in dat gebied niet groter dan de op het moment van de melding geldende grenswaarde, bedoeld in artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming zoals dat luidde op 28 mei 2019;
- f) als het project substantieel afwijkt van het gemelde project, veroorzaakt het gewijzigde project niet meer stikstofdepositie op een of meer voor stikstof gevoelige habitats in Natura 2000-gebieden dan het gemelde project; en
- g) de activiteit waarop het project betrekking heeft, wordt nog verricht.

Onderdeel g geldt niet als het project voldoet aan onderdeel c, onder 3°.

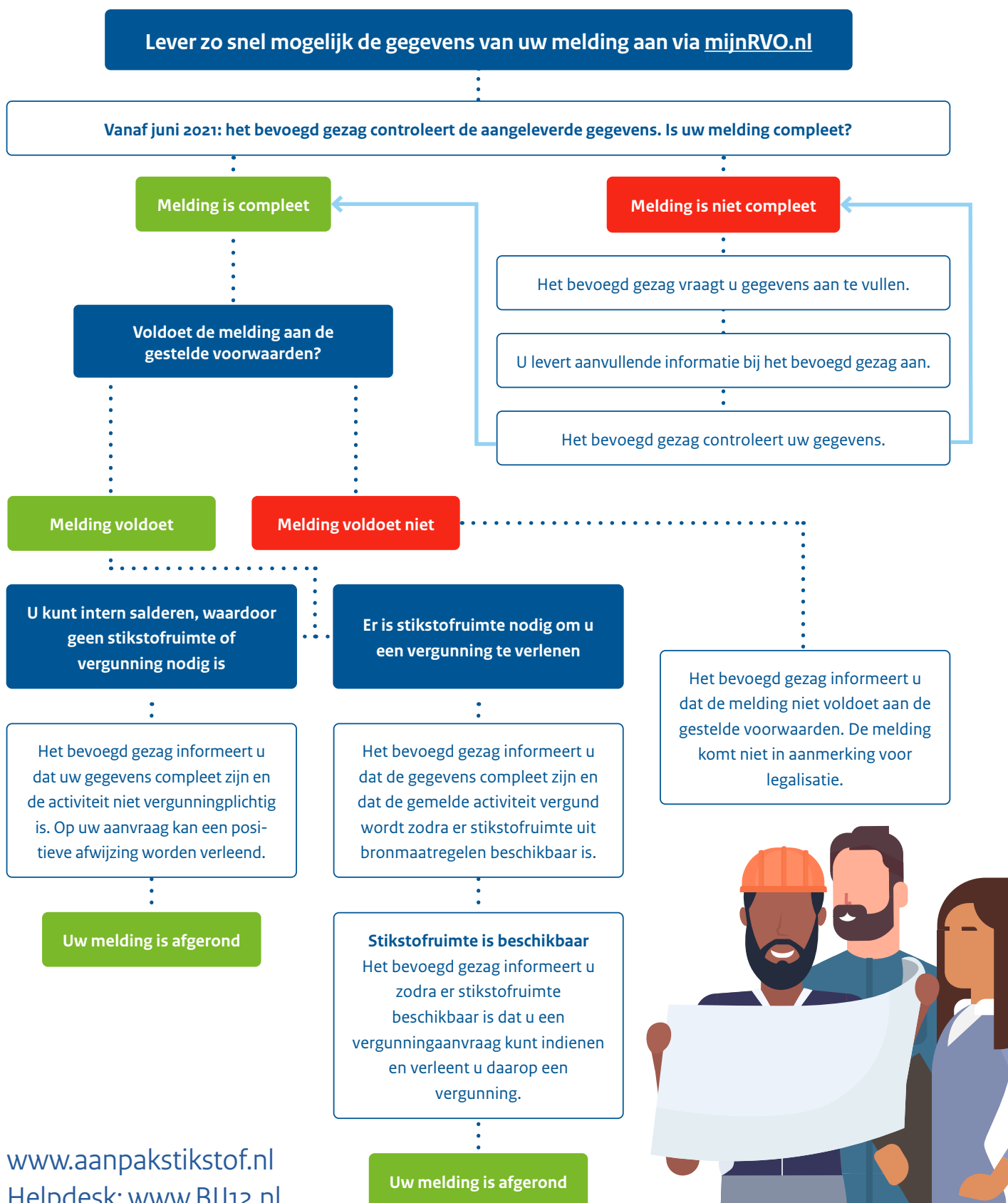
Het controleren op bovenstaande criteria is de eerste stap in het verificatieproces. De PAS-meldingen die niet aan de vastgestelde verificatiecriteria voldoen, worden niet in dit kader gelegaliseerd en worden daarover middels een brief geïnformeerd door het bevoegd gezag.

Als een melding voldoet aan bovenstaande criteria wordt er, in de volgende stap van de verificatie, gekeken of de toenmalig ingevoerde gegevens nog juist zijn. Enkel meldingen met juiste en zo nodig geactualiseerde invoergegevens kunnen gelegaliseerd worden. Als blijkt dat een initiatiefnemer van een melding niet de juiste gegevens heeft aangeleverd waarmee aangetoond wordt dat aan de verificatiecriteria wordt voldaan, zal het bevoegd gezag contact opnemen met deze initiatiefnemer. Dan krijgt de initiatiefnemer de mogelijkheid die gegevens alsnog aan te leveren.

Bovenstaande voorwaarden in de Rnb laten zich als volgt toelichten.

Proces legalisering PAS-meldingen

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Het bevoegd gezag controleert of de gerealiseerde activiteit¹³ in de kern overeenkomt met de gemelde activiteit. Er zijn beperkte aanpassingen mogelijk ten aanzien van¹⁴:

- 1) emissie-kenmerken, zoals de uitreedhoogte, uitreeddiameter, uitreedsnelheid en de lengte, breedte, hoogte en oriëntatie van het gebouw;
- 2) coördinaten van (een van) de emissiebron(nen);
- 3) stalsysteem, mits:
 - het dezelfde diersoort betreft. De letter van de Rav-code moet overeenkomen met de letter van de Rav-code in de melding, bijvoorbeeld A voor rundvee;
 - de emissiefactor van het stalsysteem lager is dan of gelijk is aan de emissiefactor van het stalsysteem in de PAS-melding (o.b.v. de tijdens de verificatie geldende emissiefactoren voor beide stalsystemen);
- 4) kleine niet-veehouderij/industriële bronnen zoals mobiele werktuigen.

Wanneer de gerealiseerde activiteit op een andere manier dan hierboven genoemd afwijkt van de gemelde situatie is er sprake van een substantiële wijziging. Substantiële wijzigingen worden alleen geaccepteerd, wanneer deze bewezen tot minder

¹³ of de beoogde situatie wanneer het project nog niet is gerealiseerd maar wel voldoet aan de voorwaarden die hierboven zijn genoemd t.a.v. realisatie (uit de Kamerbrief van 13 november 2019). Bij de beoogde situatie gaat het bevoegd gezag uit van de beoogde situatie in de geactualiseerde AERIUS-berekening.

¹⁴ Aanpassingen 1 t/m 3 leiden niet tot een toename van de in AERIUS ingevoerde NOx- of NH₃-emissie, maar kunnen wel het verspreidingspatroon beïnvloeden. Aanpassing 4 kan wel leiden tot een beperkte toename in emissie. Van belang is of het project anders is/wordt gerealiseerd dan destijds is gemeld. Wijzigingen van invoergegevens die het gevolg zijn van nieuwe (modellering) inzichten (zoals emissiefactoren, gebouwmodule, geforceerde beluchting, geactualiseerde verkeersmodellen) vallen hier niet onder. Die vallen onder stap 2 actualisatie van de invoergegevens.

stikstofdepositie leidt op alle stikstofgevoelige hexagonen dan de gemelde activiteit.¹⁵

Ook moet de activiteit volgens de destijds geldende regelgeving betrekking hebben op ofwel de oprichting, verandering of uitbreiding van een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer bestemd voor landbouw, industrie of het gebruik van gemotoriseerde voertuigen voor wedstrijden ofwel de aanleg of wijziging van infrastructuur die uitsluitend of in hoofdzaak bestemd is voor gemotoriseerd weg-, spoorweg-, vaarweg- of luchtvaartverkeer.

Tot slot wordt geverifieerd of er geen bestaande situaties zijn gemeld en de oorspronkelijke PAS-melding een depositie van niet meer dan 1,00 mol/ha/jr betrof. Daarbij wordt bezien of de grenswaarde (bij activiteiten die niet als 'prioritair' waren geclassificeerd) op het moment van de melding niet naar 0,05 mol/ha/jr was verlaagd. Initiatiefnemers die een melding hebben gedaan met een destijds grotere maximale depositie, vielen niet onder de vrijstelling van de vergunningplicht. Deze meldingen worden met deze regeling niet in een Natura 2000-vergunning of omgevingsvergunning omgezet en kunnen dus geen beroep doen op depositieruimte conform deze regeling. Als blijkt dat de berekende depositiebijdrage destijds gelijk aan of onder de grenswaarde was, maar na de actualisatie met de nieuwe berekeningen als gevolg van dezelfde activiteit een depositie van meer dan de grenswaarde wordt vastgesteld, wordt de melding wel in een Natura 2000-vergunning of omgevingsvergunning omgezet. In beginsel kan dat de initiatiefnemer immers niet worden verweten.

¹⁵ O.b.v. een actuele verschilberekening tussen de gemelde situatie en de gerealiseerde situatie.

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Interimmers, dat wil zeggen activiteiten waarvoor toestemming is verleend voor een project ná de Europese referentiedatum, maar voordat de Habitatrichtlijn goed was geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving (1 februari 2009), met een melding komen in aanmerking voor legalisatie, indien zij een wijziging van de interim-situatie hebben gemeld waarbij het totale projecteffect (interim-situatie + melding) niet meer bedroeg dan maximaal 1,00 mol/ha/jr of, indien de grenswaarde was verlaagd, 0,05 mol/ha/jr.

De initiatiefnemer blijft verantwoordelijk voor het indienen van een juiste aanvraag met correcte berekening als onderdeel van het vergunningstraject. Het bevoegd gezag zal de initiatiefnemer adviseren hoe dit mogelijk is en de aanvraag beoordelen. Het vereiste dat de melding voorafgaand aan het te realiseren project ingediend moest worden (ten minste vier weken maar ten hoogste twee jaar voor de aanvang van de realisatie) is niet verwerkt in de verificatiecriteria. Het kabinet beschouwt het niet als ruimhartig om dit vereiste te stellen.

De provincies verifiëren de gegevens die zijn aangeleverd t.b.v. legalisatie op volgorde van binnenkomst, waarbij ze voorrang geven aan de PAS-meldingen waartegen voor 13 januari 2022 handavingsverzoeken zijn ingediend. Hierbij houden ze rekening met in welke Natura 2000-gebieden beschikbare stikstofdepositieruimte wordt verwacht, zodat er zo spoedig als mogelijk kan worden gelegaliseerd.

3.2 Toestemmingverlening voor PAS-meldingen

Na verificatie is duidelijk of de melding in aanmerking komt voor legalisatie en is bekend of een PAS-melding volledig intern kan salderen of dat de PAS-melding stikstofruimte nodig heeft. In sommige gevallen kan een combinatie ook. Voor beide gevallen geldt dat het uitgangspunt is dat de initiatiefnemer van een PAS-melding rechtszekerheid krijgt. Hieronder wordt eerst ingegaan op het proces van intern salderen en vervolgens op het proces als er stikstofruimte nodig is.

3.2.1. Intern salderen

Het bevoegd gezag controleert of er volledig sprake is van intern salderen. Intern salderen houdt in dat de toename van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie is uitgesloten. De referentiesituatie is ofwel een natuurvergunning of vrijstelling op grond van een beheerplan van voor de inwerkingtreding van het PAS, of een andere publiekrechtelijke toestemming van voor het moment dat artikel 6, lid 3, Habitatrichtlijn is gaan gelden voor het betrokken gebied (Europese referentiedatum). Omdat een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie is uitgesloten, geldt nu geen vergunningplicht meer. Te verwachten is dat het bevoegd gezag ook gaat meedenken over geschikte stikstof reducerende maatregelen, zodat een melder een minder omvangrijke natuurvergunning nodig heeft. Over de mogelijkheden hierover vinden gesprekken plaats tussen de betrokken partijen. Een reducerende maatregel is bijvoorbeeld de installatie van een luchtwasser. Deze zorgt ervoor dat er minder stikstof wordt uitgestoten waardoor er geen of minder stikstofruimte nodig is afkomstig vanuit bronmaatregelen.

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

Als na verificatie van de gegevens door het bevoegd gezag blijkt dat er sprake is van intern salderen, waardoor geen vergunning en stikstofruimte nodig is, krijgen deze initiatiefnemers via het bevoegd gezag de bevestiging dat zij niet vergunningplichtig zijn. Het bevoegd gezag stelt de initiatiefnemer op de hoogte van het feit dat zijn situatie legaal is door een zogenoemd bestuurlijk rechtsoordeel. Echter, een bestuurlijk rechtsoordeel geeft de initiatiefnemer alleen bij hoge uitzondering rechtszekerheid. Om meer rechtszekerheid te krijgen, kan de initiatiefnemer een vergunningaanvraag indienen om daarmee van het bevoegd gezag een positieve afwijzing op de vergunningaanvraag te krijgen. Deze “positieve afwijzing” is vatbaar voor bezwaar en beroep en biedt daarmee dezelfde rechtszekerheid als een vergunning, want hij krijgt formele rechtskracht. Het is aan melders zelf of ze deze positieve afwijzing willen ontvangen of dat het bestuurlijk rechtsoordeel van het bevoegd gezag voor hen volstaat. Voor het aanvragen van een positieve afwijzing moeten mogelijk wel administratiekosten (leges) worden betaald. Op de website van BII12 [Omzetten PAS-melding - BII12](#) staan de verschillen tussen een bestuurlijk rechtsoordeel, een positieve afwijzing en een vergunning beschreven.

Omdat er geen stikstofruimte nodig is, krijgen deze fPAS-meldingen vrij snel in het legalisatieprogramma duidelijkheid.

3.2.2. Gebruik van bronmaatregelen voor vergunningverlening

Als een initiatiefnemer van een PAS-melding wel stikstofruimte nodig heeft, worden deze door het bevoegd gezag geïnformeerd dat de gemelde activiteit vergund wordt zodra er stikstofruimte beschikbaar is. Zodra er stikstofruimte beschikbaar is, informeert het bevoegd gezag de initiatiefnemer dat er een vergunningaanvraag ingediend kan worden en de vergunning verleend kan

worden (tenzij er andere aspecten dan stikstof spelen die aan vergunningverlening in de weg staan). Het bevoegd gezag informeert de initiatiefnemer alleen als er stikstofruimte beschikbaar is voor die betreffende PAS-melding. Het heeft dus geen zin om als initiatiefnemer een vergunning aan te vragen als er nog geen bericht is gekomen van het bevoegd gezag over beschikbare stikstofruimte.

In het geval significante gevolgen niet zijn uit te sluiten door een gemelde activiteit zodat een natuurvergunning en stikstofruimte nodig zijn voor een PAS-melding, moet er eerst een passende beoordeling plaatsvinden. Dit houdt in dat er onderbouwd wordt dat de PAS-melding niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden voordat een vergunning verleend kan worden. Aantasting wordt dan uitgesloten door bronmaatregelen, die worden ingezet als mitigatie.¹⁶ Met de eerdergenoemde bronmaatregelen worden bedrijven opgekocht of beëindigd waardoor er op die plek ruimte ontstaat voor legalisatie. De depositiereductie die dat oplevert, kan dan op eenzelfde plek ingezet worden, bijvoorbeeld voor het legaliseren van een PAS-melding.

Voordat het bevoegd gezag een natuurvergunning verleent, zal het ontwerpbesluit voor de natuurvergunning met toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure voor inspraak ter inzage worden gelegd. Belanghebbenden kunnen ervoor kiezen om een reactie (zienswijze) in te dienen. Het bevoegd gezag kan er ook voor kiezen om iedereen de mogelijkheid te bieden om een zienswijze in te dienen.

¹⁶ Maatregelen die de negatieve effecten van een project op een Natura 2000-gebied verminderen of wegnemen op de locatie waar een aantasting plaatsvindt.

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor
legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en
participatie

Bijlage 1. Visuele weergave
ruimtelijke puzzel

Nu de maatregelen in februari 2025 vast moeten staan is de verwachting dat de laatste PAS-meldingen uiterlijk medio 2025 geïnformeerd worden over het aanvragen van een vergunning.

3.3 Prioritering

De stikstofdepositieruimte die nodig is om de PAS-meldingen te legaliseren, komt niet in een keer beschikbaar, aangezien de maatregelen die de ruimte moeten realiseren niet op hetzelfde moment effect hebben. In paragraaf 2.1. is uitgelegd welke bronmaatregelen genomen worden en is aangegeven wanneer de ruimte uit de verschillende bronmaatregelen beschikbaar komt. Steeds wanneer stikstofruimte uit de bronmaatregelen beschikbaar komt, wordt aan de hand van de geverifieerde PAS-meldingen een 'ruimtelijke puzzel' gelegd waarbij de beschikbare stikstofdepositieruimte voor de meldingen optimaal wordt gebruikt. Zie bijlage 1 voor een visuele weergave van deze ruimtelijke puzzel.

Aangezien er niet direct genoeg stikstofdepositieruimte beschikbaar is om alle meldingen in één keer te legaliseren, moet er een prioritering in het legalisatieproces van de meldingen worden aangebracht. Daarbij wordt benadrukt dat uiteindelijk alle positief geverifieerde meldingen die een vergunning nodig hebben worden gelegaliseerd: de prioritering gaat slechts over de volgorde daarvan (tijdslelement). De vergunningen zullen gelegaliseerd worden op volgorde van binnenkomst bij het bevoegd gezag. Er zijn geen aangemerkte activiteiten die voorrang hebben. De enige groep die geprioriteerd wordt in de legalisatie, zijn de PAS-meldingen waar voor 13 januari 2022 een handhavingsverzoek is ingediend; deze krijgen voorrang bij de legalisatie. Deze meldingen worden aangeduid als geprioriteerde meldingen.

In de bovengenoemde ruimtelijke puzzel worden geprioriteerde meldingen steeds met voorrang boven de reguliere meldingen ingepast. Echter, omdat het beschikbaar komen van stikstofdepositieruimte een belangrijke randvoorwaarde is voor legalisatie moet onder omstandigheden worden afgeweken van de prioritering. Dat wil zeggen dat de geprioriteerde meldingen in voorkomende gevallen niet per definitie als eerste kunnen worden gelegaliseerd. Immers, wanneer er op een bepaald stikstofgevoelig hexagoon stikstofdepositieruimte beschikbaar is voor meldingen, terwijl er geen hoog geprioriteerde melding is die ruimte nodig heeft op de betreffende hexagoon, wordt de ruimte toegekend aan een niet geprioriteerde melding om het tempo van de legalisatie te waarborgen.

Daar waar er gekozen moet worden tussen verschillende meldingen, valt de keuze altijd op de combinatie van meldingen waarbij de ruimte uit de bronmaatregelen zo volledig mogelijk wordt gebruikt.¹⁷ De ruimtelijke puzzel wordt met behulp van een rekentool gelegd. Om er voor te zorgen dat er maximale transparantie is wordt er een technische beschrijving opgesteld en gepubliceerd op de website van BIJ12 en op de website van de Rijksoverheid waarin de modelleringskeuzes worden omschreven.

De prioritering dient dus als basis voor het koppelen van de benodigde aan de beschikbare stikstofdepositieruimte (ruimtelijke puzzel) en daarmee het toekennen van beschikbare ruimte aan de geverifieerde meldingen. Deze systematiek wordt toegepast bij de ruimte uit de bronmaatregelen, en is in bijlage 1 gevisualiseerd en vereenvoudigd weergegeven.

¹⁷ Voor de Rpav en de LBV zal opnieuw bekeken worden hoe de voor melders beschikbare ruimte optimaal wordt verdeeld.

1. Inleiding →

2. Depositieruimte voor
legalisatie PAS meldingen →

3. Aanpak PAS-meldingen →

4. Monitoring programma en
participatie →

Bijlage 1. Visuele weergave
ruimtelijke puzzel →

3.4 ADC toets

Uitgangspunt voor de legalisatie van meldingen is dat de benodigde depositieruimte afkomstig is uit bronmaatregelen. Daarom wordt er ook ruim ingezet (zie boven) op voldoende bronmaatregelen voor het legalisatieprogramma. Het kan echter zo zijn dat in een aantal gebieden er te weinig depositieruimte beschikbaar komt voor legalisatie van PAS meldingen. Bijvoorbeeld in Noord- en Zuid-Holland, waar de depositie in de duingebieden deels afkomstig is van zee en waar de veedichtheid en dus de mogelijkheid tot uitkoop van boeren geringer is dan in bijvoorbeeld Noord-Brabant. Hier kan het voorkomen dat niet alle meldingen in die provincies gelegaliseerd kunnen worden door middel van depositieruimte uit bronmaatregelen.

Als uit de verificatie van de gegevens van de meldingen blijkt hoeveel depositieruimte waar benodigd is, en bekend is hoeveel

depositieruimte op welke plekken beschikbaar komt vanuit de bronmaatregelen, kan bekeken worden of en voor welke gebieden eventueel gebruik gemaakt moet worden van de ADC-toets voor vergunningverlening. Dat wil zeggen dat toestemming kan worden verleend voor gemelde projecten die wel leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden, maar die een dwingende reden van groot openbaar belang (D) dienen waarvoor geen voor de natuur minder schadelijk alternatief (A) beschikbaar is, en wanneer de schade wordt gecompenseerd (C). De Europese Commissie moet daarmee instemmen als prioritair soorten of habitats worden aangetast, andere dwingende redenen dan menselijke gezondheid, openbare veiligheid en voor het milieu gunstige effecten worden opgevoerd als dwingende reden. De komende maanden zal verkend worden met de Europese Commissie onder welke voorwaarden er eventueel gebruik gemaakt kan worden van de ADC-toets.

4. Monitoring programma en participatie

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor
legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en
participatie

Bijlage 1. Visuele weergave
ruimtelijke puzzel

4.1. Governance programma

De verantwoordelijkheid voor de totstandkoming en uitvoering van het legalisatieprogramma ligt bij de minister voor Natuur en Stikstof en de provincies samen. In de Wnb is de verplichting opgenomen dat binnen een termijn van drie jaar na het vaststellen van het legalisatieprogramma door de minister, alle maatregelen ten behoeve van legalisatie zijn genomen. Dit betekent dat Rijk en provincies er samen voor moeten zorgen dat er voldoende depositieruimte beschikbaar is voor de meldingen (verantwoordelijkheid Rijk) en dat de door de melders aangeleverde gegevens tijdig geverifieerd worden en dat als er voor een melder depositieruimte beschikbaar is, er snel overgegaan kan worden tot vergunningverlening (voor het merendeel verantwoordelijkheid provincies). Voor de meldingen die bij LNV als bevoegd gezag zijn gedaan, is LNV verantwoordelijk voor de verificatie. Over de wijze van samenwerking tussen het Rijk en de provincies zijn bestuurlijke afspraken gemaakt in het zogenoemde Bestuurlijk Overleg (BO).¹⁸ Rijk en provincies zijn bezig met een gezamenlijk planning voor de verificatie en legalisatie. Omdat Rijk en provincies voor de tijdige legalisatie van elkaar afhankelijk zijn, werken ze op zeer nauwe basis met elkaar samen. Het BO fungeert als gezamenlijk opdrachtgever voor het legalisatieprogramma.

¹⁸ Het bestuurlijk overleg stikstof (BO) is de gezamenlijke opdrachtgever van het legalisatie programma. In het BO zitten bestuurlijke vertegenwoordigers van het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen.

4.2. Financiële afspraken

Rijk en provincies hebben ook afspraken met elkaar gemaakt over de financiële compensatie voor de advieskosten die PAS-melders hebben moeten maken, over de in rekening te brengen leges en over de vergoeding van de extra werklust die de legalisatiesopgave voor de provincies met zich mee brengt.

Besloten is dat PAS-melders een eenmalige vergoeding van €1.600,- kunnen krijgen vanwege de omstandigheid dat de melders bij het doen van de melding advieskosten hebben moeten maken en zij dat bij het inleveren van hun gegevens ten behoeve van de legalisatie opnieuw hebben moeten doen. In november 2021 is deze regeling opengesteld en PAS-melders kunnen zich daarvoor aanmelden. De regeling zal een jaar lang openstaan. Melders kunnen deze kosten via RVO vergoed krijgen, meer informatie over de regeling is te vinden op de website van het RVO. Via [Tegemoetkoming kosten PAS-meldingen | RVO.nl | Rijksdienst](#).

Daarnaast hebben Rijk en provincies met elkaar afgesproken dat aan melders voor het verstrekken van de vergunning leges kunnen worden gevraagd van maximaal €1.600,- per vergunning. Er zijn provincies die in het geheel geen leges vragen voor een Wnb-vergunning terwijl anders provincies soms hogere leges heffen. Om de PAS-melders zo veel mogelijk in de gelegenheid te stellen om een vergunning aan te vragen, is besloten om de leges tot maximaal €1.600,- te beperken.

Tot slot hebben Rijk en provincies afspraken gemaakt over de vergoeding van de extra werklust die de legalisatiesopgave met zich mee brengt. Het verifiëren en vervolgens legaliseren van de PAS meldingen is voor de provincies als bevoegd gezag een grote opgave. Om de provincies in staat te stellen om voor deze

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

opgave extra menskracht aan te trekken, zal er per te legaliseren melding een vergoeding vanuit het Rijk aan de provincies worden verstrekt.

4.3. Monitoring en rapportage

Middels een monitoringsysteem wordt bijgehouden hoe de legalisatie van de PAS-meldingen verloopt. Door dit inzicht kunnen er eventuele aanpassingen worden doorgevoerd om te borgen dat de legalisatie van de PAS-meldingen binnen de termijn van drie jaar plaatsvindt. Dit systeem houdt in dat bij elk bestuurlijk overleg (BO) een overzicht verstrekt zal worden van de gelegaliseerde meldingen, de nog te legaliseren meldingen en of het proces van enerzijds het organiseren van depositieruimte en anderzijds het verifiëren en legaliseren van de meldingen conform planning verloopt. Als het legalisatieprogramma vertraging oploopt, zullen aan het BO voorstellen worden gedaan hoe de vertraging ingelopen kan worden.

Naast interne monitoring en rapportage zal over de voortgang van het legalisatieprogramma ook extern gerapporteerd worden. Bij de actualisatie van het legalisatieprogramma zal een geactualiseerde planning voor het legaliseren van de meldingen gevoegd worden en vervolgens zal elk jaar na het vaststellen van het legalisatieprogramma over de voortgang van het legalisatieprogramma gerapporteerd worden.

Dit betekent dat de monitoring en rapportage er als volgt uit ziet:

Soort rapportage	Frequentie	ontvanger
Voortgangsrapportage en evt voorstellen tot bijsturing	Vier keer per jaar	Bestuurlijk Overleg
Aangepaste planning als bijlage bij actualisatie van het programma	eenmalig	Publicatie in Staatscourant en ter informatie aan de Tweede Kamer
Voortgangsrapportage legalisatieprogramma	Jaarlijks in januari	De Tweede Kamer ontvangt ter informatie een Kamerbrief met de voortgang

De minister voor Natuur en Stikstof ziet toe op de uitwerking van de maatregelen en of ze voldoende effect hebben. Mocht dat niet zo zijn dan er kunnen extra maatregelen worden genomen.

4.4 Participatie bij totstandkoming legalisatieprogramma

Bij het opstellen van dit programma is gebruik gemaakt van een zorgvuldig participatieproces met de betrokken partijen. Hieronder wordt weergegeven wat het proces heeft ingehouden. De inbreng van de betrokken partijen heeft geleid tot beter beleid en gaf zicht op de mogelijkheden voor maatregelen en de gevolgen ervan. Ook is dit ten goede gekomen aan het begrip en draagvlak voor de diverse onderdelen uit het programma en besluitvorming. Deze doelen zijn bereikt door in te zetten op:

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en participatie

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

- (Vertegenwoordiging van) relevante partijen;
- Het inzichtelijk maken van wensen en belangen van de relevante partijen
- Een gewogen en inzichtelijke belangenafweging;
- Een open, heldere en begrijpelijke communicatie gedurende het gehele proces.

Wat is er gedaan:

- De aanpak van de PAS-meldingen is veelvuldig besproken en afgestemd met andere bestuurlijke partijen (provincies, gemeentes (VNG) en waterschappen (UVW)).
- Er is op verschillende momenten gesproken met vertegenwoordigers van maatschappelijke partijen en financiële instellingen. Daarbij is ook gebruik gemaakt van het aanbod om mee te werken aan de webinar van LTO NL over de PAS-meldingen.
- Er is op de website van BIJ12 een apart deel ingericht, waarop met regelmaat wordt bericht over de aanpak van de PAS-meldingen.
- Bij BIJ12 is een loket ingericht waar men terecht met vragen over de PAS-meldingen terecht kan.
- Via de website www.aanpakstikstof.nl wordt regelmatig bericht over de aanpak van PAS-meldingen.
- Er zijn meerdere webinars (27 oktober 2020 en 10 mei 2021) georganiseerd vanuit het directoraat-generaal Stikstof (DGS)

en IPS, om daarbij meer informatie te geven over de aanpak van de PAS-meldingen en daarmee ‘vraag en antwoord’-sessies te faciliteren.

- Er is in juni 2020 een e-mail verstuurd naar alle initiatiefnemers van PAS-meldingen die destijds bekend waren bij bevoegd gezagen.
- Er is in november 2020 een brief gestuurd naar alle initiatiefnemers van PAS-meldingen met daarin het verzoek om gegevens aan te leveren.
- Er is in juli 2021 een brief gestuurd naar de initiatiefnemers van PAS-meldingen met uitleg van de volgende fase van het legalisatieprogramma.
- Er is in februari 2022 een brief gestuurd naar de initiatiefnemers van PAS-meldingen met uitleg over de consequenties van het openbaar maken van de adresgegevens als gevolg van een wob-verzoek.

Naast de participatie in het kader van dit programma, zal er ook bij de relevante wijzigingen van wet- en regelgeving sprake zijn van inspraak via internetconsultatie. Dit gold bijvoorbeeld ook voor de regelingswijzigingen in het kader van het toevoegen van stikstofruimte aan het SSRS. Deze inspraak wordt apart van de participatie voor dit programma georganiseerd, doordat deze regelingswijziging ter inzage werd gelegd.

-
- 1. Inleiding →

 - 2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen →

 - 3. Aanpak PAS-meldingen →

 - 4. Monitoring programma en participatie →

 - Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel →

4.4.1 Zienswijzeprocedure

Het ontwerplegalisatieprogramma is op 5 november 2021 door de ministerraad goedgekeurd, waarna van 10 november 2021 tot en met 22 december 2021 iedereen in de gelegenheid is gesteld om een zienswijze op het ontwerplegalisatieprogramma in te dienen. Er zijn 8 zienswijzen ontvangen. [De Nota van Antwoord is te vinden op de website van het RVO](#). Na verwerking van de zienswijzen stelt de minister voor Natuur en Stikstof het programma vast op 28 februari 2022. Tegen de vaststelling van het programma staat geen bezwaar of beroep open.

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel

1. Inleiding →

2. Depositieruimte voor legalisatie PAS meldingen →

3. Aanpak PAS-meldingen →

4. Monitoring programma en participatie →

Bijlage 1. Visuele weergave ruimtelijke puzzel →

Rijksoverheid

Visualisatie van prioritering geverifieerde PAS-meldingen

Samen met alle betrokkenen zijn het Rijk en de provincies bezig om de PAS-meldingen zo snel als mogelijk te legaliseren. Om dit zo efficiënt mogelijk te doen, wordt er gekeken welke PAS-melding het beste past in de stikstofruimte die beschikbaar komt.

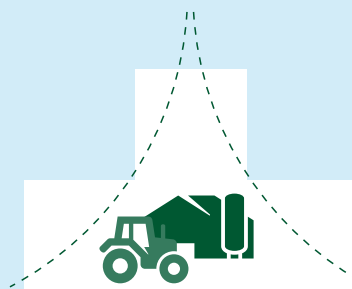
Beschikbare stikstofruimte

Om de PAS-meldingen te kunnen legaliseren is er stikstofruimte nodig. Deze ruimte komt vrij door het (vrijwillig) opkopen van boerderijen via de [Landelijke beëindigingsregeling veehouderijlocaties](#), de [Maatregel Gerichte Opkoop](#) en de [Subsidieregeling sanering varkenshouderijen](#).

Als een boerderij opgekocht wordt, komt er stikstofruimte vrij voor de legalisering van PAS-meldingen in de buurt. Er wordt gekeken welke melding of meldingen het beste passen in de stikstofruimte die beschikbaar komt.

Dit gebeurt door te kijken naar de stikstofuitstoot van de PAS-meldingen, oftewel het depositiepatroon. Dit patroon is voor elke PAS-melding verschillend.

Figuur 1

Vereenvoudigde weergave van het depositiepatroon van een boerderij. Hoe dichter bij de boerderij, hoe hoger de stikstofneerslag.

Aanpak Stikstof

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor
legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en
participatie

Bijlage 1. Visuele weergave
ruimtelijke puzzel

Depositiepatroon

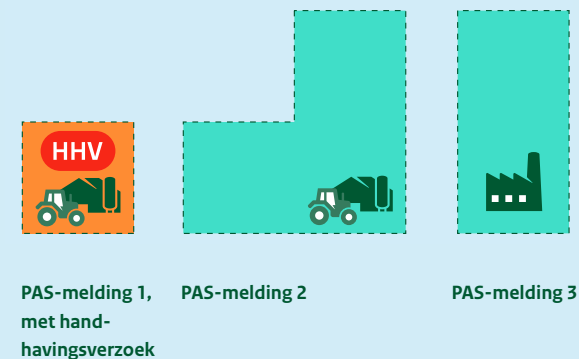
In **figuur 2** worden de depositiepatronen van drie hypothetische PAS-melders weergegeven die in de buurt van de opgekochte boerderij staan.

De overheid maakt bij de prioritering onderscheid tussen PAS-meldingen met een handhavingsverzoek en PAS-meldingen zonder een handhavingsverzoek. PAS-meldingen met een handhavingsverzoek die voor 1 mei 2021 hun gegevens hebben aangeleverd gaan voor, ook al past deze mogelijk minder goed in de puzzel.

In **figuur 3** wordt duidelijk dat het legaliseren van PAS-meldingen 1 en 2 voor de minste stikstofrestruimte binnen het depositiepatroon van de opgekochte boerderij van **figuur 1** zorgt. Dat is hier dus het meest optimaal.

PAS-melder 1 en 2 worden gelegaliseerd.

Figuur 2

Figuur 3

1. Inleiding

2. Depositieruimte voor
legalisatie PAS meldingen

3. Aanpak PAS-meldingen

4. Monitoring programma en
participatie

Bijlage 1. Visuele weergave
ruimtelijke puzzel

Toelichting

- De stikstofruimte komt beschikbaar op verschillende momenten en op verschillende plekken.
- Een geavanceerd computermodel berekent de combinatie van legalisering van mogelijke PAS-meldingen die voor de minste restruimte zorgen.
- Eventuele stikstofrestruimte wordt bewaard tot er opnieuw ruimte komt door een nieuwe regeling of een nieuwe tranche van een bestaande regeling.
- Voor vragen kunt u terecht bij [de Helpdesk](#) ↗

Dit is een uitgave van:
Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
070-379 8911
www.rijksoverheid.nl

Februari 2022